

ДАРКО ГАВРИЛОВИЋ*
Природно-математички факултет
Нови Сад

УДК 316.653:316.647.8 ЛЈОТИЋ
Оригиналан научни рад
Примљен: 24.03.2018
Одобен: 28.04.2018
Страна: 173-189

СВЕТСКА ЈЕВРЕЈСКА ЗАВЕРА У ПОЛИТИЧКОЈ ДЕЛАТНОСТИ ДИМИТРИЈА ЉОТИЋА

Сажетак: У раду се анализира антисемитска политичка делатност Димитрија Љотића. У оквиру истог, биће уочљиви његови антилиберални и антидемократски ставови као и отворена борба против комунизма, али и мржња према Јеврејима и масонима. Супротстављајући се њима, он је био борац против вишепартијског система. У жељи да објасни штетност демократије и да појасни разлоге због којих избијају економске кризе и због чега долази до сиромаштва и пада морала у свету, Љотић је посегнуо за политичким митовима. На том пољу, пронашао је ослонац у антисемитским идејама Шарл Мораса и Француске акције. Градећи свој антисемитизам на тим коренима, креирао је попут својих истомишљеника широм света, мит о светској јеврејској завери. Да би убедио масе у своја размишљања, подстицао је мржњу о чему сведоче његови текстови и говори које имам намеру да користим у овом раду.

Кључне речи: Светска завера, антисемитизам, Јевреји, демократија, комунисти, масони, Запад, Исток

Увод

Корени идеолошке традиције теорија завера сежу до краја 18.века. Када је подигнута револуција у Француској 1789.године дошло је до снажних друштвених промена које су дубоко промениле не само живот и структуру француског друштва које је почивало на моћи краља, племства и цркве, већ су уносећи широке слободе, те исте промене, утицале и на мењање јавног морала. Са револуцијом власт је из руку краља, племства и цркве дошла у руке народа. Некада владајући слој тражио је одговоре за сопствени пораз, и у тим трагањима, будући да је дубоко веровао у властиту изабраност и посебност, у извесном броју случајева није могао да прихвати да их је са власти оборила светиња, обични људи. Осим тога, племство је и само било склоно интригама и закулисним радњама на француском двору. Постизање вештине на том пољу омогућавало је напредак у свету политике. А будући да су и сами били увере-

---

* chdr.novisad@gmail.com

ни у изабраност и посебност која им је дата, по њиховом мишљењу од Бога, и непријатељ који их је обезвластио морао је да буде барем приближно способан и посебан. Тај непријатељ није могао да долази од Бога. Он је долазио из света супротности свему што је Божије. Долазио је из света таме. Тај непријатељ био је и непријатељ божјег поретка на земљи.

Међу онима који су сумњали у свеопште успели устанак политички разбуђеног народа и одлучили да „пронађу“ стварне разлоге за насилно претварање Француске из монархије у републику био је и француски језуита Огистен де Бариел који је због револуције избегао у Енглеску и тамо се надахнуо идејама Џона Робисона који је први спекулишући идејама о завери градио мит о непријатељу. У своја четири тома завереничке историје Француске, Бариел је тврдио да су револуцију прво осмислили, а потом и њом оркестрирали баварски илуминати, тајно друштво „непријатеља људске расе, Сотониних синова.“ По Бариелу, они су наводно контролисали европска удружења слободних зидара и француске јакобинце – револуционаре – који су се посебно замерили цркви и племству тиме што су 1793, донели устав којим су укинули и последње остатке феудализма у Француској.¹ Истини за вољу, илуминати и масони су били познати непријатељи феудалног друштва и свих вредности које су бранитељи феудализма подржавали. Тражили су корениту промену друштвеног система у читавој Европи, захтевали обезвлашћивање цркве и племства, инсистирали на томе да суверенитет почива на народу а не на владару. При томе нема никаквих доказа да су илуминати и масони изазвали и контролисали Француску револуцију. Па ипак, управо они су били први означени као кривци. Око њих се плео мит о непријатељу и баш они су били центар завере против Божијег поретка на земљи.

Чак и када је дух револуције и широких слобода био сломљен прво Наполеоновом самовољом, а потом и победом европских коалиционих снага над Наполеоновом војском и повратком не само Француске већ и већег дела европског континента на старо, теорије завере, које су трагале за вечитим непријатељем, су наставиле да живе. Оне су постале карактеристика конзервативне политичке идеологије у Француској, потом у Немачкој, Русији, Италији и Сједињеним Америчким Државама. Касније, у 20. веку, рашириле су се по читавом свету и више нису биле везане само за конзервативце већ су се њима служиле све идеологије, према потреби, у намери да граде мит о непријатељу.

Ма колико изгледало да они који пишу о заверама само их злоупотребљавају због својих тајних циљева, то у главном није тако. У највећем броју случајева ради се о поборницима различитих идеологија који проналазе непријатеље лакше од других и који дубоко верујући у своје виђење света настоје да га на некакав себи својствен „месијански“ начин пренесу другима, да просветле или разбуде дубоко несвестан народ. Психолози су настојали да протумаче

---

¹ О теоријама завере више види код Јован Бајфорд, Теорија завере, Србија против „новог светског поретка“, Београд 2006. У својој књизи он наводи низ аутора који су деконструисали теорије завере попут М. Billing, *Arguing and Thinking*, Cambridge 1987; S.M. Lipset, E. Raab, *The Politics of Unreason: Right-wing extremism in America, 1790-1977*, Chicago 1978; J.M. Roberts, *The Mythology of the Secret Societies*, St.Albans 1974.

оно што је заједничко свим поборницима завера. Мада су анализирали и оне који пишу о стварности кроз завереничка тумачења још више су пажње поклонили „публици“, тј. истраживању психолошких и когнитивних карактеристика људи који прихватају конспирационистичка објашњења реалности. Наиме, ти истраживачи сматрају да је важније од писца који настоји да протумачи заверу посматрати онога који је спреман да поверује у њу. Литература која се бави овом проблематиком сугерише у исто време да ментални склоп и писаца и читалачке публике је склон формирању и интернализацији конспирационистичких уверења. Њега карактерише опште неповерење у људе; снажно неповерење у симболе актуелних ауторитета; осећај беспомоћности; осећај губитка контроле над сопственим животом и исходима; ниско самопоуздање; склоност сујеверју и паранормалном; макијавелистички приступ у социјалним интеракцијама; отвореност за нова искуства (V. Swami, T. Chamorro-Premuzic, 2009).

Неке од поменутих карактеристика, својствених како писцима завереничке литературе тако и њиховој читалачкој публици, поседовао је и политичар југословенског опредељења, Димитрије Љотић. Он је био затворен, повучен човек. Тај дух је излазио из многих његових текстова у којима је са великом страшћу градио мит о непријатељу. Осим што је нападао комунисте, затим српске корумпиране политичаре и банкарне, с временом је до те мере развио мржњу према Јеврејима да је током Другог светског рата градећи мит о непријатељу у неколико својих иступа чак и превазилазио нацистичке антисемитске узоре. Његова дубока религиозност, веровање у паранормалне појаве одвели су га у верски фанатизам којем су се ругали многобројни ондашњи политичари и новинари. А када се томе дода да је био готово усамљен на југословенској политичкој сцени као симпатизер нацизма и фашизма, као најпознатији међуратни југословенски теоретичар светске јеврејске завере и коначно као политички вођа који је здушно подржавао Хитлера, његова личност би свакако могла да привуче пажњу историчара и психолога.² И због тога, он и добија посебно место када је реч о изградњи мита о јеврејском непријатељу, о антисемитској пропаганди у Краљевини Југославији и колаборационистичкој сарадњи са немачким окупатором у Србији током Другог светског рата. При томе треба имати на уму да Љотић као антисемита није прорачунато ширио мит о јеврејском непријатељу, при томе ни сам не верујући у њега. Напротив, анализа његових текстова доказује да је био дубоко убеђен у постојање јеврејске светске завере која је требала да омогући Јеврејима да владају светом и да у покорности држе остале народе. Тој идеји остао је привржен све до пред крај рата, до краја свог живота.

Јеврејска светска завера у политичкој мисли Димитрија Љотића

Треба признати да у раној фази политичког рада Димитрија Љотића, па чак и у периоду када је отпочео акцију на организовању покрета „Збор“, анти-

² У више наврата немачка обавештајна служба је слала своје мишљење о Димитрију Љотићу. У једном од запажања наглашава се да је југословенски националиста, да је пријатељ Немачке, да не пије, не једе месо, да је верски фанатик. Историјски архив Београда, Збирка о раду Љотићеве организације „Збор“ (ИАБ, 33), Die Lage in Jugoslawien, BA – NS10-223., p.10,11.

семитизам није заузимао видно место. У његовим текстовима из тог периода преовладавају национално-конзервативне идеје прожете православним мистицизмом који је овај политичар користио у многим политичким говорима и текстовима. Од настанка покрета „Збор“, овај политичар је био привржен династији Карађорђевић и испољавао је југословенство које није напуштао ни за време Другог светског рата. Осим тога, по оцени нациста, Љотић је био „антимасон и поборник расистичког антисемитизма.“³ Филозофска мисао француске филозофске школе „органске“ политичке мисли и идеологије Француске акције Шарла Мораса пронашли су пут до Љотићевих филозофских промишљања. Међутим, Љотићев хришћански антисемитизам који се једним делом изнедрио из француског католичког антисемитизма, а другим, из старих српских православних стереотипа и предубеђења о Јеврејима, те Љотићева идеолошка блискост са нацизмом, постепено су средином тридесетих година, будили у њему антисемитске иступе у јавности који су кулминирали од 1938.године.

Иначе, те године нацизам је у Европи доживео велику победу. Тада је Немачка присајединила Аустрију. Нацистички покрети су бујали у свим европским државама, а нарочито у онима које су се граничиле са тада знатно увећаном Немачком. И Љотић је почео оштрије да иступа у јавности против Јевреја, јер су његови идеолошки сродни нацистички узорци вршили јавне прогоне Јевреја, а нацистичка завереничка литература у којој су Јевреји били кривци за сво „зло“ у свету проналазила је пут до њихових следбеника широм Европе и Америке. И док је до тада, Љотић нападао „међународно јеврејство“ и приписивао Јеврејима колективну кривицу за материјализацију и уништење хришћанске цивилизације не показујући лични анимозитет према Јеврејину као суграђанину⁴, од те 1938, почеле су да пљуште тешке оптужбе, мржња и позиви за прогањањем Јевреја у готово свим текстовима и говорима. Прекретницу је Љотић направио у свом чланку „Биће плач и шкргут зуба“, у којем је Јевреје оптужио за тешку ситуацију у свету, а онда и позвао на обрачун са њима. Од тада, уследиле су непрестане оптужбе на рачун овог народа који је, кроз мит о непријатељу, довођен у везу са свим оним што су Љотић и његови следбеници сматрали лошим и разарајућим како по хришћанску цивилизацију и Западни свет тако и по Краљевину Југославију. Сирови антисемитизам је од тада постао неизоставни део готово сваког Љотићевог јавног наступа. Зборашки лист *Билтен* сејао је мржњу према Јеврејима, а Љотићеве брошуре попут „Драма савременог човечанства“ и „Сад је ваш час и област таме. Ко и зашто гони „Збор““ најдиректније су оптуживале Јевреје за избијање Другог светског рата превазилазећи у мржњи према Јеврејима чак и његове нацистичке узорке (Александар Стојановић, 2015:263).

³ У једном немачком извештају о политичарима у Србији од 12.јула 1944, Љотића је немачки окупатор окарактерисао као српског националистичког вођу који је био и даље био позитивно династички оријентисан према Карађорђевићима, веома религиозан, повезан са православним клером, велики пријатељ Немачке, а изнад свега антибољшевик, антимасон и поборник расистичког антисемитизма. ИАБ, 33, Vermerk für Oberbannführer, Rudolstädter Str.96 bei Wenisch, Bundesarchiv, Koblenz, R 63, Band 248., Wien, den 12.Juli 1944.

⁴ О томе види у Љотићевим текстовима „Дијалог са Јеврејином“, Отаџбина, бр.84, 18.10 1935 и „Одговор Махмут Лизраелу“, Отаџбина, бр.126, 13.август 1936.године.

Љотић је градио мит о непријатељу Јевреју тако што је тврдио да Јевреји раде на стварању светске јеврејске владе која би требала да у негативном смислу промени постојеће друштво како морално тако и политички. Извор тога видео је, попут већине антисемита, у Француској буржоаској револуцији, тврдећи да су сваки даљи политички битан догађај по будућност Европе попут Берлинског конгреса и Октобарске револуције, изазвали Јевреји. Наступајући у том смислу, да би успели да завладају светом, Јевреји би требали да изврше потпуну моралну промену хришћанског света. Она би требала да се деси напуштањем хришћанског морала и подстицањем аморалног понашања, а политичка промена би требала да се догоди наводним двоструким јеврејским деловањем како са Запада, упорним инсистирањем на пропасти здравог националног европског друштва кроз „убитачно дејство“ капитализма и њему својствене демократије, тако и са Истока, кроз економско и морално „разорно дејство“ комунизма који је не само „уништио“ словенске народе на истоку већ „прети“ и остатку човечанства. Након што би путем оба тајна деловања Јевреји постигли циљ, а хришћански народи били сломљени, Јевреји би створили светску владу, светски центар моћи, из којег би управљали и владали светом.

У изградњи мита о непријатељу, будући да Јевреји нису били једини Љотићеви противници и да је у политичкој арени „против њега стајао“ читав демократски свет и комунистички Совјетски савез, он је видео да Јеврејима у томе помажу многи. То су били сви они који су се противили његовој идеологији, првенствено масони, комунисти, демократе са Запада и домаћи „корумпирани“ политичари. Сви они су, по његовом дубоком убеђењу, требали да служе Јеврејима да створе свет без хришћанства, националних држава и националних идентитета. У таквом свету Јеврејима би требало да буде омогућено да преузму власт.

Своје оптужбе на рачун Јевреја градио је у специфичном стилу којим је настојао да на проверљивим чињеницама, о снази јеврејског капитала, о Јеврејима политичарима, идеолозима и масонима, гради исконструисане „доказе“ о завери која је употпуњавала мит о непријатељу.⁵ Оно на чему је непрестано инсистирао у својим текстовима, говорима и предавањима било је то да је пред публику подастирао мноштво различитих аргумената који су на необичан начин набацивани једни на друге и који су доводили до још невероватнијих закључака. На тај начин он је остваривао ауторски скок од неспорног ка невероватном. А сваки недостатак дубљег и темељнијег доказа у смеру потврде фантастичних закључака, Љотић је узимао као доказ јеврејске препредености и сплетке који су „увек уништавали најважније доказе“. Љотић је, у складу са митом о непријатељу, гледао на Јевреје као на савршен модел злобе, неку врсту аморалних људи који су у исто време били, и надљуди због своје завереничке светске моћи, али и нижа бића због својих аморалних и физичких карактеристика. Ипак, за разлику од нацистичког антисемитизма, његов није био расистички. Раса је код Љотића играла споредну улогу пре свега зато што је

⁵ Више о завереничкој литератури и теоријама завере види код Richard J. Hofstadter, *Paranoid Style in American Politics and Other Essays*, London, 1966.

била неспојива са његовим хришћанским убеђењем (Бранко Петрановић, 1988:278). Због тога, он је своју антисемитску аргументацију увијао у квази хришћанску реторику.

У складу са изградњом мита о непријатељу он је, слично осталим антисемитима, Јеврејима приписивао криминалне, психопатолошке и социопатолошке особине. Њихов идентитет покривао је у ствари многа поља савременог живота. Тако је на пример, у случају напада на капитализам, Јевреј постајао банкар и капиталиста. Ако је Љотић нападао своје највеће идеолошке противнике, Јевреј је постајао комуниста и бољшевик. У случају да су му требала географска одређења јеврејских центара светске моћи онда је бирао земље западне демократије па су се појављивали Јевреји из Лондона, Париза и Њу Јорка. А ако би му, да би појачао свој мит о непријатељу, било неопходно да посегне за великом улогом тајних друштава у прошлости и садашњости људског друштва, онда је Јевреје повезивао са радом илумината и масона који су, по њему, били само јеврејске слуге. Градећи управо на наведени начин свој мит о јеврејском непријатељу, уз помоћ „разоткривања“ јеврејске завере, Љотић је користио у свакодневном антисемитском дискурсу такозване језичке окидаче. Они су требали да код публике подстакну провоциране осећаје према Јеврејима - осећаје гађења, одвратности, мржње. По Љотићевом миту о непријатељу, Јевреји су били срж макијавелистичког политичког начела, по коме њихов циљ – светска доминација – оправдава средства. Јеврејска завера је требала да успостави светску јеврејску владу. Љотић је веровао да је она била завереничка клика која поседује моћ да изазове пропаст хришћанског света и националних држава. Пропаст хришћанског света требала је да буде произведена уз помоћ подмитљивих и национално несавесних политичара и капиталиста који су требали да доведу до кризе вере у постојећи систем вредности, уз помоћ лекара, претежно Јевреја, који су вршили абортусе, као и уз помоћ подржавања сексуалних слобода којима су се приписивале и сатанистичке особине. Осим слома хришћанских врлина, јеврејска завера је изазивала незадовољства националним државама у читавом свету, она их је, по Љотићу, урушавала. То урушавање требало је на Западу спровести уз помоћ уништавања села у којем Јевреји и онако нису имали базу, јер им је још од средњег века била забрањена куповина земље. Село је требало да буде уништено зато јер је било хришћанско и национално, зато јер је, по антисемитама из 19.века, такво идеализовано, представљало најздравији део нације. Наспрам села, стајало је грађанство Запада. Његов највећи део, сматрале су антисемите, био је болестан, затрован кужним градским ваздухом, а највише прљавим јеврејским капиталом и јеврејским неморалом. С друге стране, на Истоку, хришћански свет је требао да буде урушен комунизмом. Комунизам је непријатељ демократије, а Јеврејима, према Љотићу, служио је као једна од полуга моћи, која би такођер, на крају, и сама била урушена. Таквом, коначно духовно, морално и физички изнуреном хришћанском свету не би било тешко да се наметне јеврејска светска власт.

Да би се створила таква влада, Љотић је сматрао да Јевреји заверенички делају како у оквирима света тајних друштава и капитала тако и у свету поли-

тике. Пажљивим ишчитавањем његових текстова види се да је видео опасност од јеврејске политике како на Западу тако и на Истоку што је било у складу са антисемитизмом немачких националиста и нациста који су геостратешки посматрано учили да је Немачка сабијена између великих сила на Западу и Истоку.

Љотићеви текстови, говори и предавања о светској јеврејској завери

Још међу најранијим чланцима Димитрија Љотића из 1935, можемо да видимо како је позивао на неопходност да се успоставе опрезни односи са Јеврејима. Тако је на пример 1935, у једном од својих првих чланака тврдио за себе да није антисемита, али да је према Јеврејима „опрезан“ и налазио је да је „неповерење правилно и правично.“⁶ Тада још није толико истицао верске разлике као повод за борбу против Јевреја већ то што се живи у таквом времену, мислећи на светску економску кризу која унесрећила многе припаднике ситне и средње буржоазије, времену у којем је сукоб између хришћанских народа и Јевреја био неминован.⁷ Међутим, већ 1936, он је према Јеврејима почео да испољава нетрпељивост. Од тада, он пише да су Јевреји проклет народ. Љотић сматра да њихово настојање да у целости владају светом заснива се на четири полуге моћи. То су: капитализам, демократија, масонерија и комунизам. У том смислу, сваки хришћански народ треба да се заштити од тих „полуга“, а „дух јеврејства томе се ставља као препрека“ тврдио је Љотић инсистирајући да је „неминовно при томе да између духа сваког народа који тежи својој самозаштити и духа јеврејства који му при томе смета – мора доћи до сукоба...при томе морамо наићи на препреке јеврејског духа. Њему данас користе ненародни системи капитализма, демократије, индивидуализма, материјализма и безбоштва. Он их брани. Отуда и сукоб.“⁸

Будући да је Димитрије Љотић, према сопственом признању, од детињства био привучен хришћанским идејама, велики утицај на њега је оставио Шарл Морас који је и сам калемиио хришћанску догму на политичке идеје. Он је од њега прихватио сирови антисемитизам. Као и противници Француске буржоаске револуције који су сматрали да је та револуција омогућила доминацију јеврејског капитала у свету, и Димитрије Љотић је заступао исту идеју. О томе је он писао тврдећи да је „духу Јеврејства“ баш „Француска револуција донела оно што он сада има: не само неоспорну превласт у свету у погледу материјалног богатства... већ и огроман утицај на државну власт осталих наро-

⁶ Непотписани текст, „Дијалог са Јеврејином“, Отаџбина, бр.84, Београд, 13.10. 1935, у Д. Љотић, Сабрана дела, књига II, Београд 2003, стр.186.

⁷ Осим Љотића и других антисемитски настројених политичара и интелектуалаца било је и оних који су бранили Јевреје у Југославији. Тако на пример новинари из листа „Реч младих“ истицали су значај Јевреја за очување и развој светске културне и научне баштине. Види, Непознати аутор, Омладина треба да зна..., Реч младих, бр.1, 28.10.1936, стр.3.

⁸ Непознат аутор. Аутор сматра да је ово текст Д. Љотића зато што највише одговара његовим ставовима, Одговор Малхут Лизраел-у, Отаџбина, бр.126, Београд, 13.8.1936, стр.1.

да, на одлучивање њихових судбоносних питања...“⁹ То је, по Љотићу био пут којим су се кретали Јевреји кроз модерну историју. По њему, све што су Јевреји радили, имало је циљ – светску владавину; и све се одвијало по њиховом добро утврђеном плану којим су наметнули демократију, постепено преузимали светске токове новца, организовали револуције у циљу уништења хришћанских држава и ослабљивали хришћански морал путем идеологија. Да би то остварили Јевреји су морали да покрену светску заверу. А о опасности која се ширила светом захваљујући „њиховој“ завери, Љотић је писао и у тексту који је упутио Управи града Београда након што је полиција 28.јула 1938 извршила претрес у просторијама „Збора“ у Београду. Том приликом полицајци су нашли на столу Главног секретара „Збора“ Милорада Мојића неколико парола међу којима и паролу „„Збор“ је против Јевреја“. Да би појаснио свој став, Љотић је пишући Управи истакао „Никад ми не бисмо били против Јевреја, као засебне вере ни националне мањине, већ смо против њих зато што су то пипци огромног јеврејског паука КОЈИ ДРЖИ У СВОМ ЗАГРЉАЈУ СВЕТ, УБЕЂЕН ДА ТИМЕ ИСПУЊАВА ОД Бога дат му завет. И никад ми не бисмо били против Јевреја, да они у циљу испуњења предњег свог шествековног сна нису изумели лукаве и лъигаве вештине како ће један народ бити доведен да ослабљења душевног, моралног, физичког и економског – како би они као шака ипак могли успети, да све остале, а нарочито хришћанске народе потчине својој власти. Па ако је све то тако, онда наше позивање на узбуну против Јевреја, прво није неистинито, већ истинито...“¹⁰

О томе колико је Љотић видео да је моћна „јеврејска светска завера“ говори нам и његов текст из марта 1939, када је тврдио да постоји девет светских сила и да им предстоји светски сукоб. Он ће, по Љотићу, да буде неминован, а њега од свих сила желе једино две, а то су „Совјети и јеврејство“. Посматрајући светску политичку позорницу на тај начин, он је убрајао у „сите“ силе, односно оне које већ држе конце светске политике у својим рукама или које су задовољиле колонијалне апетите (Велику Британију, Сједињене Америчке Државе, Француску), „гладне“ силе које нису задовољиле ни једно од онога што поседују „сите“ силе (Немачка, Италија, Јапан), затим Совјетски савез, Кина и „јеврејство...Ова седма сила (Совјети) и девета (јеврејство) желе светски рат, не са разлога материјалних (којих код Јевреја има донекле) колико са разлога идеолошких, да би кроз тај сукоб остварили свој поглед на свет и своја веровања.“¹¹ Слични напади на Јевреје у вези са јеврејским организовањем светског рата, да би једном завладали светом, настављени су током целе те године. О томе сведочи текст који је Љотић писао мало више од месец дана пред почетак Другог светског рата. У њему је истакао да „рат хоће Енглеска,

⁹ Д.В. Љотић, Једна стопедесетогодишњица, Наш пут, бр.10, Петроград, 14.5.1939, стр.1.

¹⁰ У фебруару 1930, немачки илустровани часопис Дер Штурмер је приказао Јевреја као паука који исисава економски живот из хришћана ухваћених у његову мрежу. Архив Југославије (АЈ), фонд Станислава Кракова 102-7-19, Д. Љотић, Жалба Мојића Милорада, главног тајника Југословенског народног покрета „Збор“ на пресуду 15644-38.

¹¹ Д. Љотић, Спољни положај, Билтен, бр.10, Београд, 27.април 1939, у књизи Д. Љотић, Сабрана дела, књ.ІV, Београд 2003, стр.111.

под утицајем Јевреја. Сигурно је да Јевреји имају огроман утицај у Енглеској и да тамо чине главно језгро „ратничке“ партије...“¹²

Најцеловитије излагање антисемитских ставова кроз мит о јеврејском непријатељу, а који су се обједињавали у веровању о светској јеврејској завери, Љотић је изнео у предавању „Драма савременог човечанства“. Њега је одржао у Београду у Инжењерском дому 25.октобра 1939.године. Поновио га је у више од двадесет места на територији Краљевине Југославије (Димитрије Љотић, 1939:12). Љотићева фантастична теорија завере да су Јевреји изазвали Други светски рат подизала је на највиши ниво мржњу у оквиру мита о Јеврејину као непријатељу човечанства. Тада је оптужио Јевреје да су „редитељи драме“ савременог човечанства које је, због жеље да завладају светом, загазило у светски рат. Да би што боље градио мит о Јеврејима као вековном непријатељу, напад је почео тврдњама да су Јевреји народ који је променио како своју веру тако и своју душу. Дакле, основ напада темељио се на хришћанском антисемитизму. У њега је уткао јеврејску самосвесност о „изабраном народу“ од Бога, али га је у исто време и осудио. Да би појаснио „намеру“ Јевреја да завладају светом на хришћанском антисемитизму подизао је митове о Јеврејима који су у савременом свету разбили хришћански морал нејеврејских народа, наметнули демократију, изнедрили комунистичку идеологију, спровели све револуције од Француске до Октобарске и коначно изазвали Други светски рат. Овакав начин напада на Јевреје за Љотића је био битан, јер се његова идеологија у поприличној мери заснивала на сопственим тврдњама како је он првенствено добар хришћанин и како је дубоко везан за Христов науч. Наступајући у том смислу, Љотић је црпео фондус хришћанског антисемитизма који је своје изворе имао дубоко постављене још у средњем веку. Због тога, да би оправдао своју теорију о завери Јевреја, он је одмах на почетку предавања истакао за јеврејски народ да „данашња вера није више вера његових праотаца... Своју данашњу веру он је сковао у прогонству. То је вера која га је ослободила обзира према средини у којој живи, то је вера која му је дала оружје да морал сачува само према својој сабраћи и суверницима и да му свако средство у општењу са онима који не припадају његовој раси буде дозвољено. Он је и душу променио. Не може неко да се промени толико колико се променио тај велики израиљски народ...Та душа се накупила злобе и пакости. Живећи у средини која није његова и у којој је увек био прогнаник, он је, с једне стране, морао да навуче маску лажи на своје лице... С друге стране, да се наоружа мржњом према онима због којих мора стално маску на лицу да носи. А мржња је страховити експлозив...А Израил вековима тако живи!“ (Димитрије Љотић, 1939: 10) Да би појачао свест својих следбеника о јеврејском отпадништву од Бога, о њиховој издаји Бога, чиме је јачао митски конструкт о Јеврејима као непријатељима човечанства он их је директно оптужио да су „народ који је упркос тога божанског и небеског порекла своје историје, преко које је хришћански свет везао с небом, постао Редитељ ове драме, онога дана када је небеско

¹² Д. Љотић, Једно цинично јеврејско признање, Билтен, 21, Београд, 25.јула 1939, у књизи Д. Љотић, Сабрана дела, књ.IV, београд 2003, стр.279.

значање својој историји порекао.“ (Исто:12) За Љотића, Јевреји су једини народ који се дрзнуо да се рве са Богом, а што је учинио њихов праотац Јаков. (Исто: 14) Они су народ који верује да им је Бог предао свет у руке, тврдио је даље Љотић, и који је кроз своју историју прошао кроз страшну патњу, а из те патње је изашао тако што се „душа његова накупила мржњом.“ (Исто) Због тога, веровао је Љотић, Јевреји су непрекидно радили на томе да јачају своју идеју о сопственој посебности у односу на друге народе, а која је основ имала у библијској изабраности Јевреја од стране Бога за посебан, „изабрани народ“. То што Јевреји сматрају себе „изабраним народом“ Љотићу није сметало. Међутим, сметало је то што су, према његовом мишљењу, Јевреји то постигавали „свим могућим средствима, али увек према постављеном циљу...“ а то је да завладају светом. Да би то остварили, веровао је он, они су били „стално под маском“. Будући да су живели у срединама које им никада нису биле пријатељске јеврејско право лице се „врло ретко да сагледати...Он ту маску носи кад дође у један народ и представи му се, после извесног времена док научи језик његов, као његов син. Он ту маску носи кад, угњездивши се у том народу, онима што владају прилази с највећом понизношћу, јер само маска може сакрити охолост најохолијег Израиља! Он ту маску носи кад својим суграђанима друге вере говори о једнакости, јер никад Јеврејин не верује да је једнак с осталим народима...Он ту маску носи кад говори другим народима о безбоштву, јер како би могао прави Јеврејин бити атеиста; он, чија је сва срж душе везана кроз народну историју с Небом. Али он то говори под маском, јер је то намењено другим народима. Он носи маску кад другим народима говори против брака и породице, јер нема народа који је тако породичан као што је јеврејски народ. Али ово је намењено другим народима, да се њихове породице разбију. И кад говори с потсмехом и иронијом о традицији других народа, он носи маску, јер нема традиционалнијег народа на свету, него што је јеврејски народ...“ (Исто: 15-19) И коначно, он се пита да ли је Јеврејима пошло за руком да постигну свој циљ. Одговор на то је да су Јевреји захваљујући таквом начину поступања кроз историју Европе успели да „на крају 18 века хришћанске ере све заштитне системе европских народа поруше.“ Јеврејски народ је тако „успео да поруши религиозне и моралне заштитне системе сваког народа. И место тога да унесе страшну сумњу, огроман немир у душе европских народа, ако не и само безбоштво. Али свој религиозни систем...није напустио. Он је успео да у политици поруши заштитне системе европских народа...Место тога дао је, било посредно или непосредно, доктрину о политичкој демократији, која у ствари није ништа друго него могућност да Јевреји у политици дођу до изражаја, да изађу из дотадашњег подређеног става. Све дотле док доктрина демократије није успела да завлада светом, Јевреји су били у сваком народу corpus straniјегum... Једном речју, зато што су дотадашњи системи европских народа осетили да се ради о једном народу кога је опасно пустити да се потпуно измеша са средином, јер га средина никад неће асимилирати а он ће у њој деловати као опасна разарајућа киселина.“ (Исто:21)

Међутим, по Љотићу, Јевреји су успели да свету „наметну демократију“ и кроз њу су почели да спроводе своју политичку доминацију над светом. И ту

се, тврдио је Љотић, нису зауставили. По његовом мишљењу, Јевреји су започели доминацију и у свету економије. Јеврејски народ је „својим економским теоријама ... успео да убаци у све европске хришћанске, па преко њих и остале велике светске народе, теорију о новцу. По њој новац ...надмаша све друге вредности.“ (Исто:22, 23) Захваљујући томе, Љотић је закључио како су Јевреји „успели да у привреди сваког народа па и у целој светској привреди, имају пресудан утицај.“ (Исто:25) Он им је отворио врата да изврше и снажне промене у духовној сфери живота хришћанског света па је даље тврдио како сво књижевно, филмско и уопште уметничко стваралаштво се одвија под њиховим утицајем. (Исто:27) Тек када су све наведено остварили, Јевреји су прикривено извели последњи корак у доминацији над светом, а то је револуција, у којој, према Љотићу, и они очекују губитке, с тим да „те жртве морају доћи, али после долази зора, долази час победе Израиља!“ (Исто:29)

И зато, Љотић истиче у говору, „нема мира Израиљу, све дотле док се последњи чин људске драме не одигра, док се у овако расутом друштву европских хришћанских држава не појави још један огроман рат, не појави велики светски сукоб...Кад тај дан буде дошао...онда ће пући она зора коју Израиљ чека...“ (Исто:31) Да би овај митски конструкт о непријатељу поткрепио „доказима“, Љотић је тврдио да су за то доказ ратови који су се одвијали на европској позорници у протеклих 150 година. Дакле, од Француске буржоаске револуције, коју је видео као први крвави модерни обрачун на европском тлу од којег су Јевреји имали директну корист, односно, када су добили грађанска и политичка права. Други доказ су постојање комунизма и интернационализма које су на свет донели, по Љотићу, такође, Јевреји, а који као идеологије, служе да би разорили национални дух свих народа, осим јеврејског и да би уништили националне државе. И коначни доказ, за Љотића су „Протоколи сионских мудраца“ који су широм света веома брзо постали познати антисемитски запис, а који је, у ствари био, наводна збирка записника са масонских састанака те који описује јеврејску и масонску заверу да се завлада светом.

Иначе, „Протоколи“ се убрајају у најпознатије историјске фалсификате. Али за Љотића, „Протоколи“ су представљали „план светске драме“ која се одвијала управо за време Другог светског рата. На њиховом примеру, Љотић је тврдио да је јеврејска завера толико јака да је чак и самог Хитлера ухватила у своју мрежу. У њој, према Љотићу, сви политичари су играли своје улоге и „то тако умешно да је и један Хитлер, за кога смо веровали да је сасвим добро продро у планове јеврејске, одиграва врло добро, ако и несвесно, онако како Израиљу треба.“ (Исто:37) А то значи да „Хитлер постаје несвесни јеврејски агент, мислећи да ради нешто што треба да донесе срећу и величину његовој Немачкој. Он у ствари изазива рат и својом огромном, а опремљеном снагом и дисциплинованим народом, удара, управљан совјетским кормиларом, о зид англо-француски, све у циљу који је Израиљ поставио“ (Исто:39) а то је било успостављање једне светске јеврејске владе која би требала да влада читавим светом.

Наравно да је Љотићево виђење уплетеног Хитлера у јеврејску заверу одступало од нацистичких антисемитских ставова. Међутим, потпуно у складу са нацистичким антисемитизмом и вероватно под његовим утицајем, било је његово промишљање о јеврејској кривици за то што је Немачка била понижена након Првог светског рата. По њему, за то су били криви највише они Јевреји који су били немачки држављани, а који су све урадили да нестане немачка династија и да се прогласи република. (Исто:44) Љотић је веровао да су они водили намерно Немачку у пропаст и да је то био један од потеза које су Јевреји направили да би трасирали пут ка сопственој светској доминацији. Осим тога, да би завладали светом, Јевреји су били криви за стварање Друштва народа и за увлачење Сједињених Америчких Држава у Први светски рат. По њему „они су разјединили Велику Британију и Француску, а ове одвојили од Италије...Ко је био главни агент дефетизма у Француској, ако не Јевреји?“ (Исто:45) А тврдио је да је „случај Русије далеко речитији за тезу.“ (Исто:78) Он сматрао да је јеврејство совјетском „револуцијом успело да створи тврђаву светске револуције, кроз коју ће и помоћу које ће мађународно Јеврејство доћи до остварења свога више него педесетвековног сна о владавини над целом земљом и свим народима, обарањем свију посебних националних држава, убијањем свију других религија, стварањем једне светске државе, којом нико други владати не може већ једино међународни, свуда међу народима растурени народ, коме ће се сва племена поклонити и сви народи служити и благословити га као победника.“ (Исто:56)

Пред крај говора Љотић је закључио да му није циљ говора био да деморалише своје слушаоце већ да им изазове „чврсту одлуку ...да се бране јуначки, истински и паметно...Потребно је, дакле, не само да се планови Редитеља упознају, већ и да се омету...Не позивам вас да лупате јеврејске излоге, радње или главе. Напротив. То су јевтина средства помоћу којих Израил учвршћује своју владавину, будући у свету милосрђе према свом „бедном“ положају...Али разбијајте, ломите, кршите планове јеврејске.“ (Исто:94) Због тога, Љотић на крају говора позива окупљене да приђу Збору који се, према његовој тврдњи, бори за народну државу која би требала да има сталешко-задружни облик а не демократски, за хришћанску духовност и обвезну неутралност Југославије у светском сукобу. (Исто:103-105)

Године 1940, постали су у широј јавности већ уочљиви Љотићеви напади на Јевреје због тога што су подржавали демократију. Наиме, тада се водила одсудна битка за преживљавање демократије, прво на Старом континенту, а потом, када је Хитлер освојио западни део Европе, онда на британском острву. Британија је остала једина европска демократска држава која се супротстављала Хитлеру и као таква, Љотићу је била непријатељска. Тада су Љотићеви напади на демократију увек били довођени у везу са јеврејском завером. У њима је тврдио да су Јевреји највећи заговорници демократије зато јер су преко ње „контролисали масе“. Они су, наводно, своје демократске ставове бранили тиме што су „тврдили“ да је „већина увек у праву, где је већина ту је и истина.“¹³ На овакве наводне ставове Јевреја, одговарао је Љотић, „лукави и прит-

¹³ ИАБ, 33, Љотићева брошура (заплењено од полиције) 28.11.1940, стр.11.

ворни роде јеврејски, ако је тако, зашто се ти не прикониш већини у чијој средини живиш, не оставиш веру својих предака, не претопиш се у већину? Него иако си остао без своје земље и расут си као плева по њиви, по свету, - држиш се упорно и поносио своје вере?...Ти си за демократију и већину зато што врло често већина не види истину, већ као слепи Јаков лако може бити преварена. Зар би иначе лукави и претворни роде јеврејски, могао ти расејан као плева по свету, благодарећи демократији и начелу већине, завладати банкарством, трговином и индустријом целог света..." (ИАБ, 33:31) Надајући се да ће ипак свет да „прогледа“ и да схвати колика му опасност прети од Јевреја он је изнео план по којем би јеврејска светска завера требала да пропадне, а то је „Слом крмила...закључење мира између Англо-Француза и Немаца..." (Исто:31) Ипак, до таквих надања није дошло.

Када је Љотић нападао Јевреје 1940, користио је јзичке окидаче, који су требали да код читалачке публике пробуде негативне емоције према Јеврејима. У том смислу, често се служио језичким окидачима попут „јеврејски масивни капитал“, „јеврејско-капиталистички међународни цин“, а тврдио је да је народ предмет „исисавања јеврејског и туђинског капиталистичког црева.“¹⁴ Осим тога инсистирао је да јеврејски капитал „лучи као змија комунистички отров. Извуче ли се из народног тела јеврејско-капиталистички жалац, извучен је истовремено и отровни зуб комунистичке змије.“ (Исто:7) Јевреји су се по Љотићу гостили муком народа на својој „јеврејско-капиталистичкој трпези“, да би народе покорили користили су своју „јеврејско-капиталистичку машину“, а хлеб је радном народу отет, тврдио је Љотић, тако што му га је одузела „јеврејско-капиталистичка егзекутива.“ (Исто:4) Да би остварили светску политичку власт, Јевреји су се, по Љотићу, и те како служили капитализмом, а то су радили тако што је „јеврејство мајка подмићивања, корупције, зеленаштва.“ (Исто:8) По њему, а то би могло да буде и закључна мисао ове брошуре, „јеврејство сједињује у себи капиталистичку и комунистичку интернационалу. Какав цинизам, гадост и парадокс да јеврејство, највећи паразит света, основни виновник капиталистичког терора, поробитељ светске раје, проповеда у исти мах борбу против капитала...и вама, ситним сопственицима ове земље, вама који баш робујете јеврејском капиталу, спрема покољ..." (Исто) У изградњи мита о непријатељу, очито је да је Љотић у првом делу брошуре стварао илузију како пред оволиким „непријатељем“ готово да нема спаса. Од Јевреја је правио највећег непријатељ човечанства истовремено будећи осећаје страха, гађења и мржње. Међутим, у другом делу брошуре, он је подизао морал, подстицао публику да подрже његову политичку опцију, тврдећи да је спас у томе да се приђе покрету „Збор“, да се обједине националистичке снаге, да се „сузбије народно издајство“, да уколико победи „Збор“, јудео-комунизам ће бити поражен у Југославији. (Исто:14)

И следеће године он је креирао мит о јеврејском непријатељу оптужујући Јевреје да су режирали драму у коју се путем Другог светског рата уплело човечанство. Тада је нападао јеврејски капитал који је наводно владао светом

¹⁴ АЈ, фонд Милана Стојадиновића, 37-21-152, Југословенски народни покрет „Збор“, Д. Љотић, И теби се обраћамо, стр.3.

медија као и њихову контролу важнијих медијских кућа. Тако се он у предговору четвртог издању „Драме савременог човечанства“ жалио својим читаоцима како је сва главна штампа у Југославији у јеврејским рукама зато, јер и поред близу 30 000 копија његове књижице, у новинама није изишао ни један приказ.

Непрестано оптужујући Јевреје да желе да загосподаре светом Љотић их је управо због тога нападао чак и када су 1943, били готово потпуно истребљени у Србији. Мада је до тада велика већина европских Јевреја била побијена или отерана у логоре и премда су се до тада јеврејске жртве већ бројале у милионима, он је наставио да их оптужује за заверу. Тврдио је да је постојање јеврејске империје чињеница и да је то „данас још најмоћнија империја на свету: суперимперија. Јер империја долази од импераре што значи заповедати. А ако вођство неког народа данас има толику моћ и толики утицај као јеврејство, да се велике империје других народа на његову жељу стављају у покрет, онда се та моћ може назвати само суперимперијализмом.“¹⁵ Тај вид империјализма по Љотићу се није огледао само у економији већ више и снажније у социјалном, политичком и духовном аспекту јер они су управо били кључни за пропаст једног народа. У складу с тим, он је видео и „Протоколе сионских мудраца“ који су по њему план који „садржи постепене услове које треба остварити да би јеврејство поступно и отворено владало светом“ а који су се доказали Октобарском револуцијом, односно, како бројем Јевреја међу водећим совјетским комунистима тако и „чињеницом“ да је комунизам део јеврејске завере. (Исто:245) Коначно, он је закључио да је и Други светски рат „углавном ... дело Јевреја...Да ови не постоје Драма не би могла да се конструише. Њему (Јевреју) је овај рат био потребан да би се срушио национализам и хришћанство аријевских народа, ове још заостале препреке (политичке и духовне) његовој отвореној владавини над овом расом. Зато је он рат припремио – добро је у рат успео да увуче народе – добро је дозирао снаге да рат траје дуго и што дуже, како би произвео расула национална и духовна која су му потребна.“ (Исто:246,247)

Управо на овом конструкту, мит о непријатељу је код Љотића добио најшири, али и најсуманутији вид демонизације Јевреја. Овакво тумачење савременог политичког тренутка у којем се жртва претвара у прогонитеља, а убијени у убицу, било је осим уобичајених напада на Јевреје да су највећи непријатељ хришћанских народа и разградитељ народних вредности (Исто:243) кључно у креирању мита о непријатељу и стварању повољне климе за идеолошко преваспитавање српског народа. Оно није укључивало само мржњу према Јеврејима или јачање свести о сопственој – српској – величини у историји. Оно је укључивало и неговање лепих осећања и односа према Немцима. Будило је код Љотићевих следбеника оптимизам. Сходно томе, премда је Љотић свуда видео јеврејску опасност и мада је она претила потпуном уништењу хришћанског света, његово апокалиптичко виђење светске историје требало је да се

¹⁵ Д. Љотић, Предговор књизи Георгија Павловића, Под шестокраком звездом. Јудаизам и слободно-зидарство у прошлости и садашњости, са предговором Димитрија Љотића, Београд, 1943, у књизи Д. Љотић, Сабрана дела, књ. VIII, Београд 2003, стр.242,243.

заврши победом Немачке „на тај начин што ће током рата све ратујуће земље дубоко бити промењене. Енглеска ће се одвојити од (Амер)ике и јеврејства. Европа ће се вратити Христу, родиће се нова, наша наро (дна) Русија...“¹⁶ А као највеће непријатеље српског народа Љотић је осим Јевреја наводио комунисте и Југословенску војску у отаџбини Драже Михаиловића¹⁷. Ма колико да су му те две војске били кривци за српску трагедију он је ипак истицао да су оба та пута „полазила од погрешног гледишта да један народ изгубљену слободу може повратити кад сам то хоће, при чему су нашли помоћи код Јевреја из Москве и код Јевреја из Лондона и Вашингтона...Зато та два поменута пута нису...никаква успеха имали...већ су донели српскоме народу нове, тешке и крваве губитке и пустошења.“¹⁸

У брошури „Позадина рата и њен господар“ која се састоји из три предавања која је Љотић одржао у великој Сали Коларчевог универзитета током марта 1944, Љотић је још једном оптужио Јевреје за светску заверу која је, по њему, довела до светског рата а у циљу успостављања владавине над целим светом. Он је у њој тврдио да су Енглеска, Америка и Совјети „отступили од закона свог сопственог бића“ јер не воде своју политику већ туђу, односно, воде политику јеврејског народа¹⁹ који има само један циљ, а то је да „завлада свим народима. Он је тај који мора да сруши све националне државе и на рушевинама њиховим да оствари своју светску владавину.“ (Исто:29) Он је, по Љотићу, „покретач те целокупне драме, он је то спремио, у време кад још облака није било који би наговештавали буру, својим огромним искуством полако рат припремао и припремио и у моменту када је то за њега било добро и погодно учинио да до рата дође.“ (Исто) У складу с тим, Љотић је сматрао да је Јеврејима био потребан рат зато што они имају „интуитиван осећај да је ...зора близу и да само још мало треба, па да дође до онога што ...педесет векова у души својој носе“ и да су због тога морали да се суоче и да победе две препреке које им стоје на том путу, а то су национализам „као закон живота тела и крви народа“ и хришћанство „као закон живота духа људског.“ (Исто:29,30)

За Љотића су Јевреји били највећи расисти а не Хитлер или Мусолини. Управо су Јевреји ти, тврдио је Љотић, који желе „да све расе и све народе

¹⁶ Д. Љотић, Апел и савети друговима да истрају, 10.јула 1943, Београд, у књизи Д В Љотић, Сабрана дела, књ. VIII, Београд 2003, стр.262.

¹⁷ Ипак, постојале су разлике у односу Љотића и Недића према покрету Драже Михаиловића и према партизанима. Док су партизани били за њих непомирљиви непријатељ са којим се није требало ни могло договарати, за четнике, како се наводи у „Записницима из добровољачке борбе“, остала је отворена могућност договора, која се односила на смиривање ситуације у Србији и на борбу на просторима Независне Државе Хрватске. Наиме, „генерал Недић и Димитрије Љотић предлагали су Дражи Михајловићу, да акцију четника из Србије пренесе на области ван Србије, где су они могли корисно послужити, заштићујући тамошњи живаљ. Србија да буде мирна, да даје четнике за те друге крајеве, да буде њихова касарна, болница...да буде четничко прибежиште.“ Записи из добровољачке борбе, I, Минхен 1954, стр.7.

¹⁸ Д. Љотић, Ко ће као Бог, Српски народ, бр.36, Београд, 18.септембар 1943, у књизи Д В Љотић, Сабрана дела, књига VIII, Београд 2003, стр.266.

¹⁹ Д.Љотић, Позадина рата и њен господар, Београд 1944, у књизи Д. Љотић, Сабрана дела, књ. IX, Београд 2003, стр.28.

овога света метну у један казан и сви народи у том једном казану да се кувају на једној ватри. За себе, разуме се, задржао је Јеврејин улогу онога који ће ватру ложити, онога ко ће поклопац на казан стављати, онога ко ће мешати у казану, само он, његова чорба са чорбом других народа, не може да се помеша. А не може зато што нема већег расисте на свету од јеврејског народа. Расизам јеврејског народа потиче из уверења, да је само Јеврејин човек, а да су сви други народи само гоји т.ј. они имају лик људски који им је Творац дао зато да се Јеврејин не би гадио што мора са њима на једној земљи седети и мешати се...И због тога не може бити мешавине између Јеврејина и гоја.“ (Исто:34) Да би то спровели, Љотић сматра, да Јевреји се служе са четири полуге, а то су: капитализам, демократија, масонерија и марксизам. (Исто:35) Међутим, он се нада да до тога неће доћи па у својој брошури истиче да се „овај рат неће свршити силом већ политичким миром, јер ће доћи до споразума између Немачке и Велике Британије или између Немачке и националне Русије.“ (Исто:65) У случају да се то не оствари, Љотић је предвиђао да „рат иде у дегенерацију. Дегенерација рата то је израз којим хоћу да изразим оно што интуитивно осећам. То није рат са фронтovima, ту фронтова нема а рата има. То је хаос то је варварство. То је заиста сумрак човечанства а специјално у Европи.“ (Исто) Дегенерација је појам који је Љотић често користио да би на емотиван начин нагласио своје уверење како су Јевреји ти који шире моралну изопаченост и који сваком припаднику неког другог народа намећу националну одрођеност које воде директно ка кварењу и пропадању тих народа у циљу стварања једне јеврејске светске владе. Да би до стварања такве владе дошло било је неопходно служити се, како је то истицао, „полугама моћи“. У више наврата говорећи и пишући о њима он је истакао неколико таквих полуга, а међу њима су се најчешће спомињали: капитализам, демократија, масони и комунисти.

Литература:

1. Zapisi iz dobrovoljačke borbe (1954), I, Minhen.
2. Ljotić Dimitrije (1939), Drama savremenog čovečanstva, predavanje održano u Beogradu u Inženjerskom domu 25.oktobra 1939, Beograd.
3. Ljotić Dimitrije (2003), Sabrana dela, knjiga II, knjiga IV, knjiga VIII, knjiga IX, Beograd.
4. Pavlović Georgije (1943), Pod šestokrakom zvezdom. Judaizam i slobodno-zidarstvo u prošlosti i sadašnjosti, Beograd.
5. Petranović Branko (1988), Istorija Jugoslavije 1918-1988, Beograd.
6. Stojanović Aleksandar, priredio (2015), Kolaboracionistička štampa u Srbiji 1941-1944, Beograd.
7. Swami V, Chamorro-Premuzic T (2009), Unanswered questions: A preliminary investigation of personality and individual difference predictors of 9/11 conspiracies' beliefs. Applied Cognitive Psychology.
8. Hofstadter Richard J (1966), Paranoid Style in American Politics and Other Essays, London.

Периодика:

1. Bilten, 1939
2. Otadžbina, 1935, 1936
3. Naš put, 1939
4. Reč mladih, 1936
5. Srpski narod, 1943

Архив:

1. Arhiv Jugoslavije, fond Milana Stojadinovića, fond Stanislava Krakova
2. Istorijski arhiv Beograda, Zbirka o radu Ljotićeve organizacije „Zbor“

**THE WORLD JEWISH CONSPIRACY IN POLITICAL THOUGHT
OF DIMITRIJE LJOTIC**

Summary: In the paper it was analyzed the anti-Semitic political thought and activities of Dimitrije Ljotic. Within it, his anti-liberal and anti-democratic attitudes were noticed as well as an open struggle against communism, and hatred against Jews and Masons. During his political career since 1935, he was against the multi-party system. Ljotic advocate the abandonment of individualism and parliamentary democracy. In his desire to explain the harmfulness of democracy and to explain the reasons behind the economic crises that are leading to poverty and moral decline, Ljotic touched on political myths. In this field, he found a support in the anti-Semitic ideas of Charles Moras and French actions. By building his anti-Semitism on these roots, he created his anti-Semitic thought like his counterparts around the world – on the myth of the world's Jewish conspiracy. In order to persuade the masses in his thoughts, he encouraged hatred as evidenced by his texts and speeches.

Key words: World conspiracy, anti-Semitism, Jews, democracy, communists, Masons, West, East

